

LYKOS LAODIKEIASI'NDA BULUNAN BATI YAMACI TEKNİĞİNDE BEZENMİŞ SERAMİKLER

B. DUMAN*

Helenistik Dönem'in boyalı kapları içerisinde standardın dışında daha ölçülü ve çeşitli süsleme özelliği gösteren Batı Yamacı kapları¹, İlk kez Atina Akropolü'nün Batı Yamacı'nda W. Dörpfeld'in yaptığı kazılar sırasında ortaya çıkan bir kap grubudur².

C. Watzinger, Dörpfeld'in kazılarda bulduğu malzemeyle birlikte müzelerden topladığı benzer vazoları da yayınlayarak literatüre "Batı Yamacı Seramiği"(*Westabhang Keramik*) terimini kazandırır³. Sonraki araştırmalarda ele geçen malzeme de bu isimle anılsa da, terimin kap grubundan ziyade süsleme tekniğini ifade etmesi açısından "Batı Yamacı Tekniği" olarak kullanılması gerekliliği üzerinde duran araştırmacılar olmuştur⁴.

Batı Yamacı Seramiği, öncelikle M.Ö. 4. yy. ın sonuna doğru Kırmızı Figür Vazoculuğu'nda meydana gelen bozulma ile yeni arayışlar içerisine giren Atinalı ustaların, aynı yüzyılda kullanımda olan birçok vazo grubundan etkilenerek, bu vazolarda görülen ikincil süsleri ön plana çıkarmalarıyla ortaya çıkar⁵. Bu etkileşim ve yenilik sonucunda Batı Yamacı Vazoları M.Ö. 3. yüzyılın ilk çeyreğinde gelişimini tamamlayarak yaygın bir kullanım görür⁶.

Grubun Anadolu'ya gelişi M.Ö. III. yy. ortalarını bulur ve üretimlerine M. Ö. 2. ve 1. yy. a kadar devam edilir⁷. Tüm Akdeniz havzasında büyük beğeni ile kullanım gören Batı Yamacı Seramikleri birçok merkezde ithal ve yerel üretim taklit seramikler olarak yaygın biçimde kullanım görür⁸.

Bu kap grubunun en önemli özelliği kabın siyah astarı üzerine portakal sarısı veya beyaz boya ile yapılan bitkisel süslemelerin dallarının kazıma tekniği ile verilmesidir.

*Bahadır DUMAN. Pamukkale Üniversitesi. Fen- Edebiyat Fakültesi. Arkeoloji Bölümü. Denizli/TÜRKİYE.

¹ Batı Yamacı terimi, formları ve süsleme repertuarı için bkz. Rotroff 1991: 59-102; Rotroff 1997, 38-71.

² Dörpfeld 1894: 496-509.

³ Watzinger 1901: 50 vd.

⁴ Rotroff 1997: 39.

⁵ Batı Yamacı Tekniğinin gelişiminde etkisi olan Kerch Vazoları ve diğer gruplar için bkz. Rotroff 1997: 40- 42 ve Rotroff –Oliver 2003, 37.

⁶ Rotroff 1991: 60.

⁷ Behr 1988: 102.

⁸ Antiocheia: Waage 1948: 28, Fig. 8. 1-14; Tarsus: Jones 1950: 158- 163; Samaria: Crowfoot, Kenyon vd.: 1957, 225, 236- 239, Fig. 39. 1, Fig 44; Bergama: Schafer 1968: 45- 63; Eretria: Metzger 1969: 18- 23; Hama III.2: 21, Fig. 11. 95; Samos: Rölle- Kastenbein 1974: 153- 155, abb. 246- 250; Efes: Mitsopoulos- Leon 1991: 32- 74; Dor: Rosenthal- Heginbottom 1995: 222- 231, fig. 5.8- 5. 12; Troia: Tekkök- Biçken 1996, 25- 29, Fig. 4- 5; Gassner 1997: 59- 69; Meriç 2002: 32, taf. 3; Sardis: Rotroff- Oliver 2003: 37- 60; Kelenderis: Zoroğlu 2004: 299 vd.; Didyma: Wintermeyer 2004: 140- 141, abb. 1354- 1365. Batı Yamacı Seramiği'nin dağılımı ile ilgili daha geniş bibliyografya için bkz. Rotroff 2002: 102- 108.

Son yıllarda yapılan kazılarla, Atina dışındaki bazı merkezlerin Batı Yamacı Tekniğinde vazolar imal ettikleri öncelikli olarak Bergama daha sonra da Efes’de ele geçen buluntularla ortaya konulmuştur⁹. Bu üretim merkezlerinden Bergama hem kap formu hem de bezeme çeşitliliği açısından Efes’den daha üretken bir görünümde, buna paralel olarak Bergama üretimi Batı Yamacı Seramiği’nin tespit edildiği kentler Batı Anadolu dâhil, Levant’tan Karadeniz’e geniş bir alanda kullanım görmüştür¹⁰. Özellikle Batı Anadolu ve civarındaki kentlere dağıtımı yapan merkezin Bergama olduğu çeşitli araştırmacılar tarafından kabul görmüştür¹¹. Siyah astarlı kapların yanında, kırmızı ve kahverengi üzerine kazıma ile yapılan süslemeler de Bergama ve Efes gibi atölyelerin kullandığı bir tekniktir ve Batı Yamacı kapları ile ilişkilendirilir¹². Laodikeia’da bulunan örneklerde bu grup içerisinde değerlendirilmiştir.

a)Hamur ve Astar Özellikleri:

Laodikeia’da bulunan örneklerin killeri tüm parçalar göz önüne alındığında üç ana grup altında toplanabilir. Bunlar arasında kahverengi ve tonlarındaki (2.5 Y 5/2, 7.5 YR 4/3 ve 10 YR 5/3) seramikler yoğunluk olarak ön plandadır(1, 6, 8, 9-11, 14-15). Bunun yanı sıra kırmızı ve tonlarına(2.5 YR 6/6-8) sahip kil rengi dikkati çeken ikinci grubu oluşturur(2-3, 5, 7, 12). İki örnekte ise 5 YR 6/6 kırmızımsı sarı renk tespit edilmiştir (4, 13). Kil içerikleri genelde homojen bir yapıda olup mika hemen her örnekte karşımıza çıkar, sert dokulu olan bu seramiklerin bazılarında da kireç parçacıkları dikkati çeker.

Batı yamacı tekniğinde bezenen Laodikeia buluntusu seramiklerin astarlarında renk kahverengi, kırmızı-kahverengi ve siyahtır. 7 no. lu yarım küre gövdeli kâse kenarı parçası metalik görünümlü kırmızı astarıyla diğer örneklerden ayrılır. **Kat. No. 1, 9 ve 15** no. lu parçalarda astar kahverengi- gri renktedir. Bu dört örnek dışında kalan parçaların hemen hepsi benzer astar renklerine ve yapısına sahiptir. Metalik görünümlü kalın astar iç ve dış yüzde hemen hemen aynı renkte olup kapların dış ve iç yüzeyleri kırmızı ile kahverengi arasında alacalı bir görünüme sahipken bazı örneklerin ağız kenarında bant şeklinde siyah renkli bir kuşak görülür(2).

b) Form ve Süsleme:

Laodikeia kazılarında çoğunluğu Asopos Tepesi’nden bulunan ve onaltı örnekle temsil edilen Batı Yamacı tekniğinde yapılan kapların üçü tabak ve kâse(1-3) sekizi yarım küre gövdeli kâse şeklindedir. Yarım küre gövdeli kâseler kendi içerisinde ağız kenarları düz (4-7) ve dudaklılar(8-11) olarak iki tip altında incelenmiştir. Batı yamacı tekniği ile bezeli üçüncü bir form Laodikeia kazılarında şu ana kadar tespit edilen parçalar dâhilinde tek örnekle temsil edilen skyphostur(12). Bunların dışında kantharos formuna ait iki parça(13-14) ele geçen buluntular arasında yer alırken Batı Yamacı tekniğinde bezenen tek kapalı formu lagynos oluşturur(15).

⁹ Schafer 1968: 45- 63; Behr 1988: 97 vd, taf. 13- 18; Mitsopoulos- Leon 1991: 43; Gassner 1997: 59- 69.

¹⁰ Rotroff 2002: 102.

¹¹ Rotroff 2002: 99- 100. Rotroff yayınında Attik Batı Yamacı Seramiği’nden daha çok Bergama üretimi Batı Yamacı Seramiğinin, Batı Anadolu ve Akdeniz’de hâkim olduğunu belirterek, bu iki büyük üretim merkezinin yanı sıra güney ve güney-batıya(Güney Levant) üretim yapan bir başka merkezi de (Ivy Platter) buluntularla ortaya koyarak, üçüncü üretim merkezinin lokalizasyonunun Suriye, Lübnan ya da Güney Anadolu sahil şeridinde bir yerleşim olabileceğini ileri sürer(Rotroff 2002: 101).

¹² Wright 1997: 280, pl. 4, FW 32- 34; Rotroff- Oliver 2003: 38.

Laodikeia’da bulunan Batı Yamacı tekniğinde bezenen kaplar genelde küçük parçalar halinde ele geçtiğinden, bu parçalar üzerindeki süsleme kompozisyonun tam olarak içeriği anlaşılamamakla beraber genelde kazıma ve boyanın bir arada kullanılarak bezemelerin oluşturulduğu görülür.

Eldeki parçaların hemen hepsinde kazıma tekniği ile yapılan düz(3-5) ya da kıvrımlı dallardan(2, 4, 6, 7, 8-11, 13-14) çıkan sarmaşık(4, 12-14) ve zeytin yaprakları(3, 5) betimlenmiştir. Yukarıda süsleme tipleri ayrı ayrı verilen kazıma ile yapılmış kıvrımlı dallardan çıkan asma yaprakları arasında betimlenen meyveler kompozisyonun bütünü oluşturur(8, 10-11). Bir dala bağlı kalmaksızın, bağımsız olarak bir dizi şeklinde bir biri ardına sıralanan bitkisel süslemelerde betimlemeler arasında yer alır(12-15).

Yaprakların ve meyvelerin(koruk) yapımında kullanılan renkler, kapların astarla oluşturulan fonu üzerinde kontrast oluşturacak şekilde farklılık gösterir. Boyamada kullanılan renkler kirli beyaz, koyu kahverengi ve siyahtır.

İç Yüzü Bezemeli Tabak ve Kâseler (Kat. No. 1- 3)

Tip 1: Açık kaplar arasında ağız kenarı dışa çekik bir tabak formu buluntular arasında yer alır. Tabagın iç yüzünde dudak kenarı altında kazıma olarak yapılmış birbirine paralel iki çizgi bulunmaktadır(1). Efes ve Atina’da Batı Yamacı Tekniği’nde yapılan tabak örnekleri bulunmuştur¹³. Ancak Laodikeia’da bulunan parça form özellikleriyle Sardis’de bulunan bir tabak parçasıyla yakın benzerlik içerisindedir¹⁴. Laodikeia ve Sardis’te bulunan bu iki örnek Bergama Atölyeleri’nin form repertuarında görülmez. Batı yamacı tekniği ile bezeli tabak formları Laodikeia örneklerinden biçimsel olarak farklı olsa da Troia’da da ele geçmiştir¹⁵. Laodikeia’da bulunan tabak, buluntu konteksti itibariyle olasılıkla Geç Helenistik Dönem içerisinde değerlendirilmelidir¹⁶. Laodikeia’da bulunan ve benzerine Sardis’de de rastlanan tabak büyük olasılıkla Efes üretimi olup M. Ö. 2. yy. ait olmalıdır.

Tip 2: Batı Yamacı seramikleri tipinde Laodikeia’da bulunan bir başka form ise ağız kenarı ince, gövde iç duvarı kazıma ile yapılmış bant şekilli çizgilerle bezeli bir kâse parçasıdır(2). **Kat. No. 2** ile benzer formdaki kâseye form olarak yakın örnekler Efes ve Bergama Kazıları’nda ortaya çıkmıştır¹⁷. Batı Yamacı tarzında aynı tipte olmasa da yakın örnekler Sardis’te ele geçmiştir¹⁸. Bergama’da bulunan benzer tipteki iç yüzü batı yamacı tarzında dekorlu seramikler M. Ö. 2. yy. ortasına tarihlenir¹⁹. Anadolu dışında Tel Anafa’da da benzer iki örnek bulunmuş²⁰ ve Geç Hellenistik Dönem’e tarihlenmişlerdir²¹. **Kat. No. 3** ile aynı form ve bezeme anlayışı ile

¹³ Mitsopoulos- Leon 1991: taf. 46- taf. 48; Rotroff- Oliver 2003: 48, pl. 28, 191.

¹⁴ Rotroff- Oliver 2003: 45, pl. 28. 191.

¹⁵ Berlin 1999a: Pl. 1, 23- 24, no. 136, 152.

¹⁶ Rotroff- Oliver 2003: 44.

¹⁷ Mitsopoulos- Leon 1991: Taf. 43, B86; Gassner 1997: Taf. 12, 191vd; Ladstätter- Auinger 2001: Taf. 50, 36- 37; Behr 1988: Abb. 12, Kat. Nr. 49- 51.

¹⁸ Rotroff- Oliver 2003: Pl. 21, 141, Pl. 22, 145.

¹⁹ Behr 1988: 145- 146.

²⁰ Wright 1997: Pl. 3, FW 30- 31.

²¹ Wright 1997: 315.

hemen hemen aynı tarihlere ait olması gereken **Kat. No. 2** diğer yerleşimlerde bulunan benzer örnekler göz önüne alındığında M.Ö. 2. yy. ortasına tarihlenebilir.

Yarım Küre Gövdeli Kâseler: (Kat. No. 4- 11)

Laodikeia’da bulunan dış yüzü batı yamacı tekniğinde bezeli yarım küre gövdeli kâseler form bakımından en yoğun grubu oluşturur. Bu kâseler ağız kenarlarında yer alan küçük şekilsel farklılıklar nedeniyle iki grup altında değerlendirilmiştir.

Tip 1: Bu tipte yer alan yarım küre gövdeli kâselerin ağız kenarları ince, gövdeye doğru dışbükey bir kavisle genişleyen, gövdeden sonra kaideye doğru ise daralan bir profile sahiptirler. Bezeme kapların dış yüzünde ağız kenarı altında bir kuşak şeklinde yapılmıştır. Ele geçen örneklerin tamamı kenar ve gövde parçası olduğundan, en azından Laodikeia örneklerinin kaideleri hakkında bir fikre sahip değiliz(4-7).

Ağız çapları 12- 14 cm. arasında değişen kâseler içerisinde **5** no.lu kâsenin ağız kenarındaki bitişi grupta yer alan diğer parçalara oranla daha diktir. Birçok merkezde farklı isimler altında değerlendirilen form başta Bergama²² olmak üzere, Efes²³, Sardis²⁴ ve Troia²⁵ gibi kentlerde karşımıza çıkar. Efes ve Bergama buluntuları ile benzerlikler ve Asopos Tepesi’nde tespit ettiğimiz tabakalaşma göz önüne alındığında Tip 1 içerisinde değerlendirilen kâseler M. Ö. 2. yy.ın ilk çeyreğine ait olmalıdır.

Tip 2: Bu tipte bulunan toplam dört parça kapların kenar ve gövde bölümlerinden oluşur(8-11). Form, Tip 1 ile aynı özelliklere sahiptir ancak bu grupta yer alan kâselerin tamamının dış yüzünde ağız kenarlarında yer alan bir yivle dudak oluşturulduğu görülür. Çapları 11- 13 cm. arasında olan kâselerden **Kat. No. 11** ağız kenarından gövdeye doğru ilerleyen profilin daha dik olmasıyla grupta yer alan diğer üç örnekten farklılık gösterir. Özellikle **Kat. No. 8**’de metalik astarın yanı sıra kazıma ile yapılmış kıvrık dal süslemesi oldukça kalitelidir. Bu özellikleriyle Efes Atölyelerinin üretimi olduğunu düşündüğümüz yukarıdaki kaplardan farklı olarak kırmızı- koyu kahve astarlı bu örneğin benzerleri Bergama’da M.Ö. 2. yy. a tarihlendirilir²⁶. Metropolis’te bulunan örnekler ise formun en erken örneği olarak gösterilir ve M. Ö. 3. yy. ın ilk yarısına tarihlenir²⁷. Samos’da ele geçen benzer profilili kâselerin M. Ö. erken 2. yy. a tarihlenen Bergama üretimi mallar olduğu ileri

²² Schafer 1968: Taf. 9, D 26; Behr 1988: Abb. 13, Kat. Nr. 55- 58, Abb. 14, Kat. Nr. 59.

²³ Mitsopoulos- Leon 1991: Taf. 36, B51, Taf. 38, B 57; Gassner 1997: Taf. 11, 178, Taf. 12, 183; Liko 2001, 86, Taf. 57, KatNr. 47- 51; Ladstatter 2005, 231, Taf. 147, K7.

²⁴ Rotroff- Oliver 2003: Pl. 19, 117- 120, Pl. 20, 121- 123.

²⁵ Tekkök vd. 2011. Bu ve bundan sonraki sayfalarda Troia ile ilgili dipnotlarda verilen bilgileri benimle paylaştığı için Sayın Tekkök’e teşekkür ederim.

²⁶ Batı Yamacı Tekniği’nde yapılan Bergama buluntuları Behr tarafından form ve stilistik açıdan çeşitli gruplara ayırmıştır(Behr 1988: 97 vd, taf. 13- 18). Bu gruplar içerisinde “dış yüzü süslemeli kâseler” (*Becher mit Außendekor*) başlığında değerlendirilen yarımküre gövdeli ve dış yüzlerinde genelde ince kanal bulunan kâseler M. Ö. 2. yy. a tarihlenmiştir(Behr 1988: 148- 149).

²⁷ Gürler 1994: 26, Çiz. 10, no. 36.

sürülmüşse de²⁸, daha sonraki araştırmalarda bu seramiklerin Bergama değil Efes kökenli olduğu tespit edilmiştir²⁹.

Laodikeia örnekleri Behr'in "*Phase I Variation A(1. Evre A Tipi)*" isimli grubunda yer alan parçalar ile benzerlik gösterir³⁰. Asopos Tepesi'ndeki stratigrafi göz önüne alındığında 8 ve 9 no.lu parçalar 288.36/288.27 m. derinlikte aynı tabaka içerisinde bulunurken, **Kat. No. 10** 287.95/287.85 m. kot seviyesinden diğer iki parçadan yaklaşık yarım metre daha derinde bulunmuştur. Asopos tepesindeki diğer buluntu grupları da göz önüne alındığında Laodikeia'da bulunan ikinci tipteki kâseler, Tip 1' e göre biraz daha geç bir tarihe M. Ö. 2. yy.ın ilk yarısına ait olmalıdır.

Skyphos: (Kat. No. 12)

Laodikeia kazılarında skyphos formunda ele geçen tek örnek 12 no. lu ağız kenarı ve gövde parçasıdır. Gövdenin alt kısmında yer alan tutamağın gövdeye bağlandığı bölümdeki kabartma şeklindeki iz, parçanın skyphos olarak değerlendirilmesini gerektirir. M. Ö. 3. ve 2. yy. larda üretildiği düşünülen bu formla Efes ve Bergama gibi üretim yapan merkezlerde sıkça karşılaşılır³¹. Laodikeia örneği 7 cm. lik ağız çapı ile oldukça küçük boyutlarda olup bu yüzden yarım küre gövdeli kâselerden ayrı olarak değerlendirilmiştir. Ağız kenarı oldukça incedir. Ağız kenarının hemen altında ve gövdenin üst bölümünde yer alan üç yivin sınırlandığı kuşak şeklindeki alana bitkisel süsleme yerleştirilmiştir. Batı yamacı tekniğinde bezenen formun benzerlerine başta Efes olmak üzere Bergama, Sardis, Troia gibi yerleşimlerde de rastlanır³².

Bu merkezlerde skyphoslar için önerilen tarihler M. Ö. 3- 2. yy. ları kapsar³³. Laodikeia'da bulunan skyphos parçası yukarıda irdelenen Batı Yamacı Tekniği ile bezenmiş tabak ve kâse örneklerinin de bulunduğu tabakanın en alt seviyesinde ele geçmiştir. Dolayısıyla skyphos bu parçalardan biraz daha erken M. Ö. 3. yy. sonu- M. Ö. 2. yy. ın başlarına ait olmalıdır.

Kantharoslar: (Kat. No. 13- 14)

Laodikeia'da bulunan Asopos Tepesi buluntusu iki kantharos, kentin kullanmış olduğu Batı Yamacı Tekniği'nde bezenmiş kap gruplarından bir diğerini oluşturur. Ele geçen her iki örnekte ağız kenarı ve gövdenin bir bölümünden oluşan parçalardır (**13-14**). Ağız kenarından başlayan profil boyuna doğru iç bükey bir dönüşle devam eder, bu noktadan sonra ise karına doğru genişleme başlar. Asopos Tepesi Kazılarında farklı derinliklerde

²⁸ Isler 1978: Nr. 284. 297, 9.

²⁹ Gassner 1997: 62. Efes buluntusu benzer kâseler için bkz. a. g. e. Taf. 11, 175- 176, Taf. 12, 186- 187; Mitsopoulos- Leon 1991: Taf. 32, B 42, Taf. 33, B 41, B 43, B 46, Taf. 35, B 49.

³⁰ Behr 1988: 147, 149- 150, Kat. Nr. 55- 59, abb. 13. 53- 58.

³¹ Schafer 1968: 47- 48, D26, Taf. 9- 10; Behr 1988: 150, Fig. 14; Mitsopoulos- Leon 1991: 36- 37, 46- 47, B 30- B 38, Taf. 28- 32.

³² Efes: Mitsopoulos- Leon 1991: Taf. 28, B 30; Gassner 1997: Taf. 11, 182; Bergama: Schafer 1968: Taf. 9, D 26, Behr 1988: Abb. 13, 55- 58; Sardis: Rotroff- Oliver 2003: Pl. 19, 113; Troia: Tekkök 2011.

³³ Schafer 1968: Taf. 9- 10, D 26(M.Ö. 200); Rotroff- Oliver 2003: 38(Erken Helenistik); Gassner 1997: 62(M.Ö. 3-2. yy.); Tekkök vd. 2011: Troia'da Mozaik Binası'nda bulunan Batı Yamacı Tekniğinde yapılan skyphoslar yaklaşık olarak M.Ö. 3. yy. ın son çeyreğine tarihlenir.

bulunan kantharosların ağız çapları 9- 10 cm. arasında değişiklik gösterirken, hamur ve astar özelliklerinin yanı sıra formda görülen benzerlik nedeniyle Laodikeia’da bu formun uzun süre kullanıldığını söyleyebiliriz.

Laodikeia’da form açısından çok fazla karşılaşılmayan bir tip olan kantharoslara birçok merkezde rastlanır. Efes³⁴, Sardis³⁵ ve Troia’da³⁶ bulunan çok sayıdaki kantharos M. Ö. 3- 2. yy. lara tarihlenirken, Bergama buluntusu kantharoslar için önerilen tarih M. Ö. 2. yy. dır³⁷. Daskyleion ve Paphos buluntu merkezleri arasında yer alır³⁸.

Laodikeia’da bulunan kantharoslardan 14 no. lu parça, tabaka olarak Asopos Tepesi’nde bulunan bir başka Batı Yamacı tekniğinde bezenen yarım küre gövdeli 7 no. lu kâse ile aynı seviyede bulunmuştur. Diğer buluntu merkezleri de göz önüne alındığında bu örnek M. Ö. 2. yy. ın ilk çeyreğine tarihlenebilir.

13 no.lu diğer kantharos parçası ise ağız kenarında yer alan kabartma şeklindeki profil ile daha çok Behr’in yaptığı kronolojide M. Ö. 3. yy. sonundan başlayarak M. Ö. 1. yy. ın 2. çeyreğine kadar uzanan 2. Evre Kantharosları ile çağdaş görünmektedir³⁹.

Lagynos: (Kat. No. 15)

Laodikeia’da bulunan Batı Yamacı tekniğiyle süslenmiş formlar içerisinde 15 no.lu bir Lagynosa ait omuz ve gövde parçasından oluşan kabın iç yüzü astarsız, dış yüzü ise bu teknikte yapılan bezeme anlayışı ile boyanmıştır. Parçanın omuz kısmında, altta ve üstte birbirine paralel ikişerli kanalların sınırlandırıldığı kuşak içerisinde damla şekilli iki yapraktan oluşan süsleme dizisi görülür. Oldukça kalın koyu kahve- siyah astar üzerine kabartma denilecek kadar kalın bir boya ile bitkisel süsleme yerleştirilmiştir.

Batı Yamacı Seramik repertuarında çok sık karşılaşılmayan bir form olan Lagynosa ait üç parça Daskyleion’da, bir başka lagynos ise Troia kazılarında bulunmuştur. Bu iki parçadan ilki için herhangi bir tarih önerilmezken, Troia buluntusu lagynos, üzerindeki bezemelerden yola çıkılarak M. Ö. 150- 100 arasına tarihlenmiştir⁴⁰. Bunların dışında yurt dışında bulunan bir örnekte yine Batı Yamacı Tekniği ile bezenen bir lagynos sayılabilir⁴¹.

³⁴ Mitsopoulos- Leon 1991: 36, Taf. 26- 27.

³⁵ Rotroff- Oliver 2003: Pl. 18, 105- 107.

³⁶ Tekkök vd. 2011: Troia’da Mozaik Binası’nda bulunan Batı Yamacı Tekniğinde yapılan kantharoslar M.Ö. 3. yy. sonuna(M.Ö. 225- 200) tarihlenir.

³⁷ Schafer 1968: Taf. 15, D 65. Schafer’in çalışmasından sonra Behr, Bergama’da bulunan yaklaşık 200 kantharos parçasından seçtiği yirmi kantharosu form ve kulplardaki gelişim ve değişimi göz önüne alarak üç evre altında değerlendirmiştir. M. Ö. 3. yy. ın ilk yarısından başlayan ilk evre, M. Ö. 1. yy. ın 2. çeyreğine kadar devam eden üçüncü evre ile son bulur(Behr 1988: 115).

³⁸ Daskyleion buluntuları için bkz. Dereboyu 2003: XLII, BY 24, BY 28, BY 29 ve Pl. XLV, BY 12. Paphos’ta bulunan kantharos M. Ö. 3. yy. a tarihlenmiştir(Hayes 1991: 6, Fig. III, 5).

³⁹ Behr 1988, 155.

⁴⁰ Dereboyu 2003: Pl. XLIII, BY 38; Pl. XLIV, BY 40; Pl. XLV, BY 39; Health- Tekkök 2006- 2009:

⁴¹ Biers 1987: 314, Fig. 10.46.

Laodikeia’da Asopos Tepesi kazılarında 15 no.lu lagynos parçası ile beraber aynı kotta bulunan 12 no. lu skyphos, lagynosun tarihlenmesi konusunda önemli bir dayanaktır. Laodikeia’da bulunan Lagynos üzerinde betimlenen bitkisel süsleme, Bergama’da bulunan ve M. Ö. 2. yy. ın ortasına tarihlenen bir skyphosta görülür. Tüm bu veriler ışığında Laodikeia buluntusu lagynos aynı tabakada bulunan skyphostan biraz daha sonraya yaklaşık olarak M. Ö. 2. yy. ın başı ile bu yüzyılın ortasına tarihlenebilir.

c) Sonuç:

Laodikeia kazılarında ağırlıklı olarak tabakalaşmanın takip edilebildiği Asopos Tepesi’nde bulunan Batı Yamacı Tekniği’nde bezemeli seramikler, kentin genel Helenistik Dönem buluntu gruplarına bakıldığında sayıca fazla değildir. Ancak ele geçen seramikler Batı Yamacı Tekniği ile bezenmiş Laodikeia’da kullanılan kap grupları hakkında önemli bilgiler verir. Buna göre kentte bu teknikte bezenen seramikler arasında daha çok yarım küre gövdeli kâseler ve tabaklar ön plana çıkar, ikinci planda ise form açısından ilk iki gruba oranla daha kapalı görünüme sahip skyphos, kantharos ve lagynos tipleri karşımıza çıkar. Bu gruplar içerisinde farklı hamur dokusuna ve farklı astara sahip birkaç örnek dışında buluntular homojendir.

Helenistik ve Roma Dönemi boyunca kesintisiz olarak yerleşim gören Laodikeia’da diğer buluntu gruplarından çok sayıda olmasına karşın Batı Yamacı Tekniği’nin uygulandığı seramik sayısının az olması, en azından şu aşamada Laodikeia halkının bu seramikleri ithal olarak kullandığını gösterir. Şimdi sorulması gereken soru, Laodikeia’da ele geçen bu gruptaki seramikler nereden ithal edilmiştir?

Öncelikli olarak bu ithalat; zekâ, düşünce ve hayal gücünden yararlanarak tekniği ortaya koyan Atinalı ustaların memleketinden değildir. Ele geçen örnekler kalite anlayışı, kil ve astar özellikleriyle tekniğin anavatanının ürünlerinden uzak bir görünümündedir.

Batı Yamacı Seramiği, Atina dışında ikincil olarak üretim yapan ve zamanla pazara hâkim olarak Anadolu’da batı ve güneyde bulunan birçok kente Bergama’dan dağılır. Bunun dışında yeri henüz netleşmemiş ancak ele geçen buluntulardan adı geçen merkezin dışında üretim yapan ikinci bir atölyede henüz tam olarak lokalize edilmemiş “Ivy Platter” grubudur. Bu üretim merkezinin ürünleri daha çok Güney Levant’da yer alan kentlerde karşımıza çıkar⁴².

Batı Anadolu’da yer alan bir başka üretim merkezini oluşturan Efes’de üretilmiş olabilecek iki örnek dışındaki (1, 8) diğer buluntular Bergama Atölyeleri’nin ürünü olmalıdır. Laodikeia’da 2002 yılından günümüze kadar süren kazı çalışmalarında ele geçen arkeolojik, epigrafik ve nümismatik veriler kentin ikili ilişkilerinin ön planda olduğu kent olarak Bergama’yı işaret eder. Laodikeia’da bulunan seramiklerin morfolojik özellikleri de bu bilgileri destekler niteliktedir. Dolayısıyla Laodikeia’da bulunan Batı Yamacı Tekniği’ndeki seramikler büyük olasılıkla Bergama kökenlidir.

⁴² Rotroff 2002: 102. Atina, Bergama ve “Ivy Platter” atölyelerinin Batı Yamacı Tekniği’nde üretilmiş seramiklerinin dağılımı için bkz. Rotroff 2002: Fig. 5- 7.

KATALOG:

Katalogda verilen ölçüler aksi belirtilmedikçe santimetre cinsinden olup, katalogda yer alan Kat. No. Katalog Numarası, Y. Yükseklik, C. Cidar, A. Ç. Ağız çapı, G. Genişliği ifade etmektedir. Renk şablonu olarak Munsell Soil Color Chart 2000 versiyonu kullanılmıştır.

Tabak:

Kat. No: 1

Y: 1.7 C: 0.7 A.Ç: 20.

Tapınak Kavşağı.

Dışa dudaklı tabak kenar ve gövde parçası. Gövde dış yüzünde, ağız kenarı altında kabartma bir çizgi. İç yüzeyde ağız kenarı altında birbirine paralel alt alta iki kazıma çizgi. Çok miktarda mika ve az miktarda kum katkılı, sıkı dokulu, sert hamurlu. 10YR 6/3 pale brown. İçte ve dışta parlak, kaygan yüzeyli: 2.5 YR 4/8 red. Dış yüzde ağız kenarı ve altında 10YR 2/1 black.

Jones 1950, pl. 127, no. 137 (M. Ö. 3. yy. in ilk yarısı); Christensen- Johansen 1971, fig. 1.5;

Mitsopoulos- Leon 1991, taf. 46- 47, B 96- 99; Mlynarczyk 2002, 130, nr. 54 (M. Ö. 2. yy. ortası);

Rotroff- Oliver 2003, 48, pl. 28, 191.

Kâseler :

Kat. No: 2

Y: 3.7 C: 0.4 A.Ç: 19

Asopos Tepesi G3-G4 plankaresi. 286.59/286.41m.

İnce kenarlı, kırık iki parçadan oluşan tabak kenar ve gövde parçası. Gövde iç yüzünde, ağız kenarı altında, alt alta bant şeklinde kazıma iki çizgi, altında kazıma ile yapılmış kıvrık dalların uç kısmında kahverengi boyalı yaprak betimlemeleri. Yoğun mika ve seyrek kireç katkılı, sıkı dokulu, sert hamurlu. 2.5 YR 6/6 light red. İçte ve dışta parlak, kaygan yüzeyli dışta ağız kenarında 2.5 YR 3/2 dusky red, Dış yüzde gövdede 2.5 YR 4/6 red. İçte 2.5 YR 6/6 light red.

Form: Thompson 1934, D 14, Fig. 56; Waage 1948, Pl. II, Nr. 52(Erken Helenistik); Isler 1978, Nr. 279, Blg.9, Taf. 57; Mitsopoulos- Leon 1992, Taf. 43, B86(M. Ö. 3. yy. sonu- M. Ö. 2. yy. in ilk yarısı); Behr 1988, Abb. 12, Kat. Nr. 49-51(M.Ö. 2. yy. ortası); Rosenthal 1995, Fig. 5. 9, 9; Gassner 1997, Taf. 12, 191, Taf. 82, 191; Rotroff- Oliver 2003, Pl. 31, 208.

Kat. No: 3

G: 3.6 C: 0.3-0.5.

Asopos Tepesi 2 C4 plankaresi. Locus 30. 285.88/ 285.78 m.

Derin bir kâseye ait gövde parçası. Dış yüzü sade, iç yüzde kazıma ile yapılmış yatay bir çizgi şeklindeki dal betimlemesi üzerinde birbirini takip eder pozisyonda kahverengi boya ile yapılmış sarmaşık yaprakları dizisi 7.5 YR 3/2 dark brown. Sert sıkı dokulu hamur mika katkılı 2.5YR 6/8 light red. Astar dışta 2.5 YR 4/6 red, içte 2.5 YR 4/8 red.

Yarım Küre Gövdeli Kâseler:

Kat. No: 4

Y: 2.8 C: 0.3 A.Ç:12.

Asopos Tepesi 2 C4 plankaresi. Locus 17. 287.33/287.23 m.

Yarım küre gövdeli kenar gövde parçası. İnce ağız kenarı altında kazıma ile yapılmış dallar ve dallardan çıkan koyu kahverengi boya ile yapılmış sarmaşık yaprakları dizisi. Sert hamurlu, sıkı dokulu 5YR 6/6 reddish yellow. Yarı mat ve hafif pürüzlü yüzeyli, içte 7.5 YR 2.5/1 black, dış yüzeyde 5YR 3/3 dark reddish brown.

Kat. No: 5

Y: 6 C: 0.4 A.Ç: 14.

Asopos Tepesi 2 C4 plankaresi. Locus 22. 286.56/ 286.46 m.

Kırık, dört parçadan oluşan yarım küre gövdeli kâse kenar-gövde parçası. Oldukça ince ağız kenarı altında bant şeklinde kazıma olarak yapılmış dal ve bu daldan aşağı ve yukarı doğru çıkan, uçları sola bakar pozisyonda kremrenk boyalı yaprak dizisi. Sert hamurlu, sıkı dokulu, az mika katkılı 2.5YR 6/6 light red. Yarı mat ve hafif pürüzlü yüzey dışta 2.5 Y 3/2 very dark grayish brown içte 2.5 Y 3/2 very dark grayish brown.

Kat. No: 6

Y: 4.5 C: 0.4 A.Ç: 13.5.

Asopos Tepesi A Plankaresi.

Yarım küre gövdeli kâse kenar ve gövde parçası. Gövde dış yüzünde, gövde ortasında bir kanal. Bu kanalla ağız kenarı arasındaki boşlukta kazıma olarak yapılmış kıvrık dal süslemesi arasında iki sarmaşık yaprağı ve dallarından oluşan bitkisel süsleme. Mika ve az miktarda kireç katkılı, sıkı dokulu, sert hamur 2.5Y 5/2 grayish brown. İçte ve dışta parlak, kaygan yüzey 10YR 3/2 very dark grayish brown.

Mitsopoulos- Leon 1991, 27, 48, taf. 38, B57 (M. Ö. Geç 3- 2. yy. ilk yarısı); Rotroff 2003, 47, pl. 20. 121 (M. Ö. 3. yy. ortası- M. Ö. 2. yy. ortası); Behr 1988, Abb. 13 (M. Ö. 2. yy.).

Kat. No: 7

Y: 1.9 C: 0.3 A.Ç: 14.

Asopos Tepesi 2 C4 plankaresi Locus 24. 286.46/ 286.36 m.

Yarım küre gövdeli kâse kenar gövde parçası. İnce ağız kenarı altında kazıma ile yapılmış dallar. Sert, sıkı dokulu, bol mika katkılı hamur 2.5YR 6/6 light red. Parlak ve kaygan dış yüzey 5 YR 4/6 yellowish red, iç yüzey 2.5 YR 6/6 light red.

Kat. No: 8

Y: 2.3 C: 0.3 A.Ç: 11.

Asopos Tepesi A Plankaresi. 288.36/288.27 m.

Yarım küre gövdeli kâse kenar ve gövde parçası. Gövde dış yüzünde, ağız kenarı altında kazıma dal arasında koyu kahverengi boyalı üç benek. Bu süslemenin altında birbirine paralel alt alta iki kanal kabın tamamını dolaşmaktadır. Mika ve az miktarda kireç katkılı, sıkı dokulu, sert hamur 2.5Y 5/2

grayish brown. İçte ve dışta parlak, kaygan yüzeyli 2.5 YR 4/8 red. Dış yüzde ağız kenarı ve altında 5YR 2.5/2 dark reddish brown.

Rotroff- Oliver 2003, pl. 19. 113(Erken Hellenistik) ve pl. 20. 126; Behr 1988, Abb. 13 (M. Ö. 2. yy.).

Kat. No: 9

Y: 2.4 C: 0.4 A.Ç: 11.

Asopos Tepesi, A Plankaresi. 288.36/ 288.27 m.

Yarım küre gövdeli kâse kenar ve gövde parçası. Gövde dış yüzünde, ağız kenarı altında bir kanal bunun altında iki adet kazıma dal. Mika ve az miktarda kireç katkılı, sıkı dokulu, sert hamur 2.5Y 5/2 grayish brown. İçte ve dışta parlak, kaygan yüzeyli: 10YR 3/2 very dark grayish brown.

Behr 1988, Abb. 13 (M. Ö. 2. yy.); Mitsopoulos-Leon 1991, taf. 35, B 49 (M. Ö. Geç 3-2. yy. ilk yarısı); De Luca 1975, nr. 286. (M. Ö. 2. yy.in ilk çeyreği).

Kat. No: 10

Y: 4.5 C: 0.4 A.Ç: 11.

Asopos Tepesi A Plankaresi. 287.95/ 287.85m.

Yarım küre gövdeli kâse kenar ve gövde parçası. Gövde dış yüzünde, ağız kenarı altında ve gövde ortasında bant şeklinde kazıma çizgiler. Bu çizgiler arasında iki sarmaşık yaprağı ve dallarında oluşan bitkisel süsleme. Mika ve az miktarda kireç katkılı, sıkı dokulu, sert hamur 2.5Y5/2 grayish brown. İçte ve dışta parlak, kaygan yüzeyli 10YR 3/2 very dark grayish brown.

De Luca 1968, nr. 286. (M. Ö. 2. yy. in ilk üççeyreği); De Luca 1975, nr. 282. (M. Ö. 2. yy.in 2. çeyreği);Mitsopoulos-Leon 1991, taf. 38, B 60 (M. Ö. Geç 3- 2. yy. ilk yarısı);Mlynarczyk 2002, 130, nr. 54 (M. Ö. 2. yy. ortası); Rotroff 2003, 39- 40, 48, pl. 20. 124; Behr 1988, Abb. 13. 57 (M. Ö. 2. yy.).

Kat. No: 11

Y: 2.5 C: 0,3 A.Ç: 13.

Asopos Tepesi 2 C4 plankaresi Locus 22. 287.00/ 286.93 m.

Yarım küre gövdeli kâse kenar ve gövde parçası. Gövde dış yüzünde, ağız kenarı altında derin bir kanal altında kazıma ile yapılmış dallar ve dalların arasında koyu krem renk boyayla yapılmış daire şekilli meyveler. Sert, sıkı dokulu, bol mika ve az kireç katkılı hamur 10YR 5/3 brown. İçte ve dışta yarı mat ve hafif kaygan yüzey 2.5 YR 4/6 red, içte: 7.5 YR 2.5/1 black.

Mitsopoulos- Leon 1991, Taf. 41, B 75; Dereboylu 2003, Pl. XLI, BY 30.

Skyphos

Kat. No: 12

Y: 4.3 C: 0.2 A.Ç: 7.

Asopos Tepesi 2. C plankaresi Locus 29. 286.25/ 286.16 m.

Yarım küre gövdeli kâse kenar-gövde parçası. Gövde dış yüzünde ağız kenarı altında uçları sağa bakan sarmaşık yaprağı dizisi. Bezemenin altında alt alta iki kanal, kanalın altında gövde üzerinde boya ile yapılmış yaprak süslemesi. Sert hamur, sıkı dokulu 2.5YR 6/8 light red. Yarı mat-hafif pürüzlü yüzey içte 10 YR 4/3 brown, dışta: 2.5 YR 4/8 red.

Schafer 1968, 47- 48, Taf. 9- 10, D26(M.Ö. 200); Behr 1988, 150, Abb. 13, Kat. Nr. 55- 58 (M. Ö.2. yy.); Mitsopoulos- Leon 1991, 36- 37, 46- 47, B 30- B 38, Taf. 28- 32(M.Ö.3- 2. yy.).

Kantharoslar

Kat. No: 13

Y: 3.5 C: 0.3 A.Ç: 9.

Asopos Tepesi 2. C plankaresi. Lokus 23. 287.25/287.00 m.

Kantharos ağız kenarı- gövde parçası. İnce ağız kenarı altında kazıma ile yapılmış dallar ve dallardan çıkan açık krem boya ile yapılmış sarmaşık yaprakları dizisi. Sert hamur, sıkı dokulu, bol mika katkılı 5YR 6/6 reddish yellow. Dışta ve içte, yarı mat ve hafif pürüzlü, dış yüzeyde: 5YR 4/4 reddish brown, içte 5YR 2.5/1 black.

Crowfoot - Crowfoot- Kenyon 1957, Fig. 44.3, 5; Behr 1988, 115, Abb. 1-6, Kat. Nr. 1- 20; Mitsopoulos- Leon 1991, 36, Taf. 26- 27; Hayes 1991, 6, Fig. III, 5; Rotroff- Oliver 2003, Pl. 18, 105- 107; Dereboyu 2003, XLII, BY 24, BY 28, BY 29 ve Pl. XLV, BY 12.

Kat. No: 14

Y: 3 C: 0.3 A.Ç: 9.8.

Asopos Tepesi 2. C3-C4 plankaresi. Locus 23. 286.46/ 286.35 m.

Kantharos ağız kenarı- gövde parçası. İnce ağız kenarı altında kazıma ile yapılmış dallar ve dallardan çıkan koyu kahverengi boya ile yapılmış sarmaşık yaprakları dizisi. Sert hamur, sıkı dokulu, bol mika katkılı 7.5YR 4/3 brown. Yarı mat-hafif pürüzlü yüzey içte 5 YR 3/4 dark reddish brown-7.5 YR 2.5/1 black, dışta 5 YR 3/4 dark reddish brown- 7.5 YR2.5/1 black.

Crowfoot - Crowfoot- Kenyon 1957, Fig. 44.3, 5; Behr 1988, 115, Abb. 1-6, Kat. Nr. 1- 20; Mitsopoulos- Leon 1991, 36, Taf. 26- 27; Hayes 1991, 6, Fig. III, 5; Rotroff- Oliver 2003, Pl. 18, 105- 107; Dereboyu 2003, XLII, BY 24, BY 28, BY 29 ve Pl. XLV, BY 12.

Lagynos

Kat. No: 15

G: 3.3 C: 0.4.

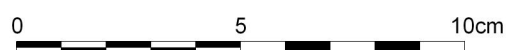
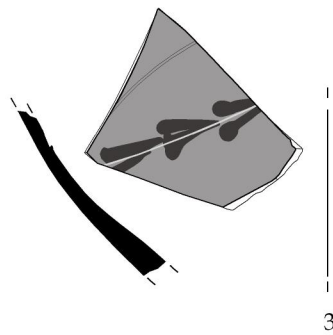
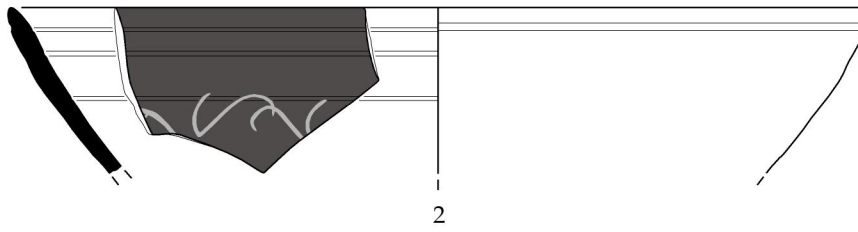
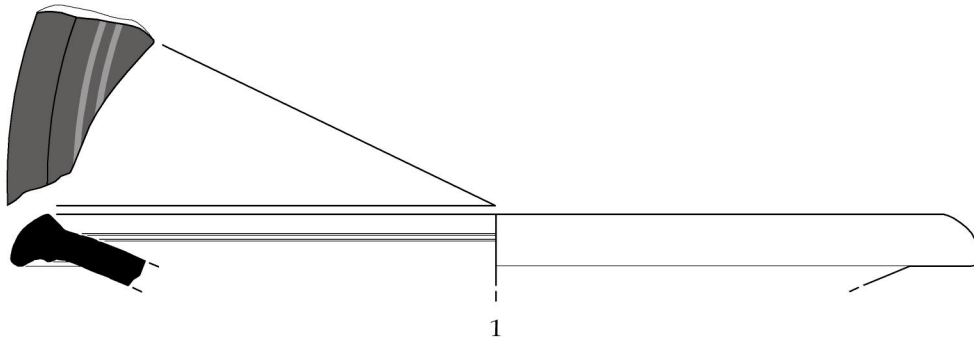
Asopos Tepesi 2 C plankaresi. Lokus 29. 286.25/ 286.16 m.

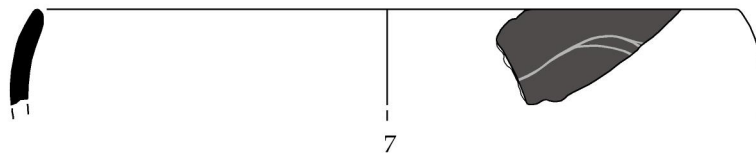
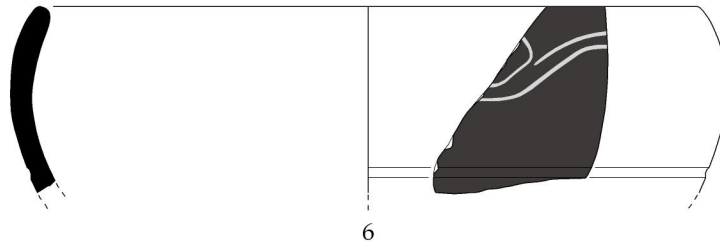
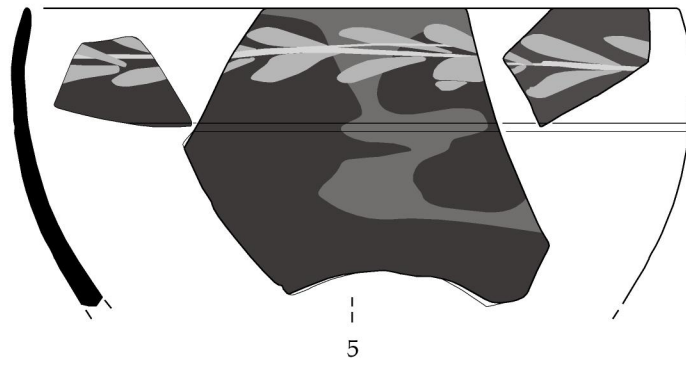
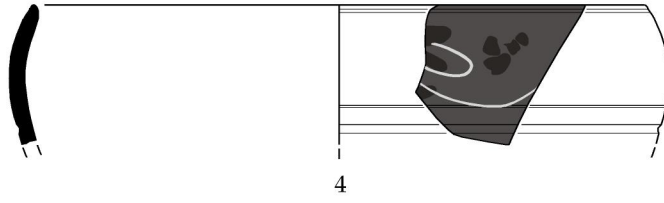
Lagynos omuz parçası. Omuz üzerinde açık kahverengi boya ile yapılmış birbirini takip eder pozisyonda sarmaşık yaprakları dizisi, altta ve üstte iki yatay yivle sınırlandırılmıştır. Sert hamur, sıkı dokulu, bol mika ve az mineral katkılı 7.5YR 5/3 brown. Dışta parlak ve kaygan, içte pürüzlü yüzeyli. Dış yüzey 7.5 YR 2.5 black, içte: 10YR 6/3 pale brown.

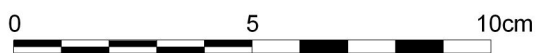
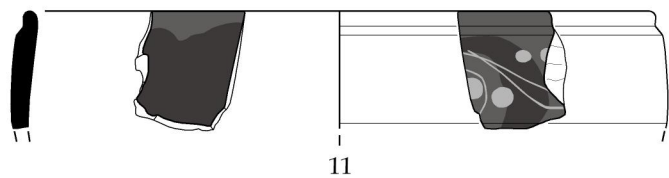
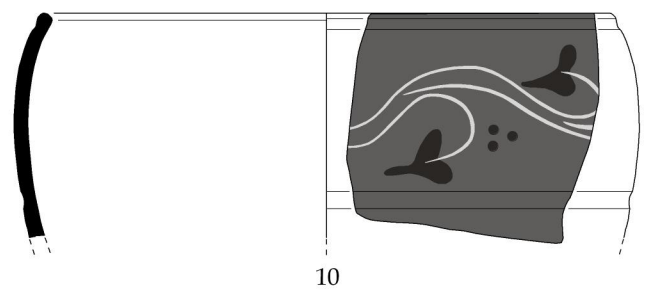
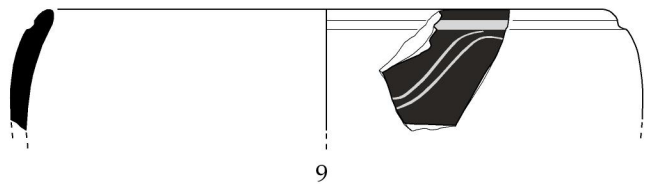
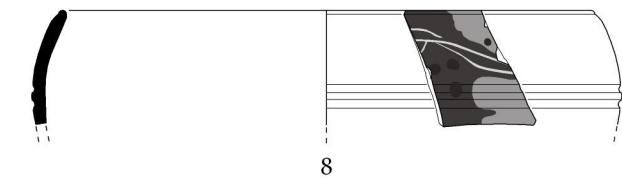
KAYNAKÇA ve KISALTMALAR

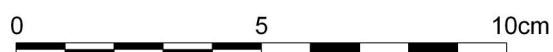
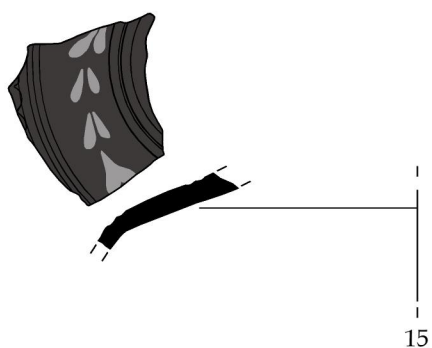
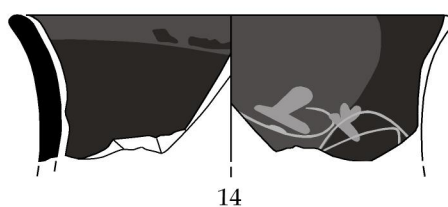
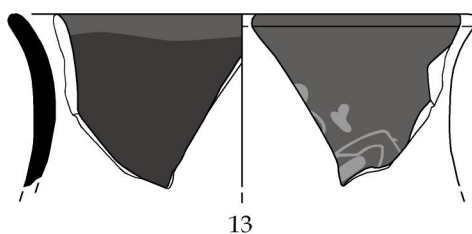
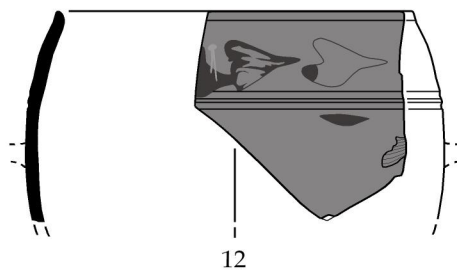
- Behr, D. (1988) Neue Ergebnisse zur pergamenischen Westabhangkeramik, Istmitt 38, 97- 178.
- Berlin, A.(1999a) Studies in Hellenistic Ilion: The Lower City. Stratified Assemblages and Chronology, Studia Troica 9, 73- 157.
- Biers, W. R. (1987) The Archaeology of Greece, Cornell University Press, Ithaca, NY.
- Christensen, A. P.- Johansen, C. F. (1971) Hama, Fouilles et Recherches 1931- 1938, III 2, Les Potteries Hellenistiques et Les Terres Sigillees Orientales, Copenhagen.
- Crowfoot, J. W. – Crowfoot, G. M. - Kenyon K. M. (1957) Samaria- Sebaste. Reports of the Work of the Joint Expedition in 1931- 1933 and of the British Expedition in 1935, No. 3, The Objects from Samaria, London.
- Dereboylyu, E. (2001) Weißgrundige Keramik und hellenistische Reliefbecher aus dem Hanghaus 2 in Ephesos, F. Krinzinger (Hrsg.), Studien zur hellenistischen Keramik in Ephesos, ErghÖJh 2, 21- 44, Wien.
- Dörpfeld W. (1894) Die Ausgrabungen am Westabhang der Akropolis. I”, AM 19, 496-509.
- Gassner, V. (1997) Das Südtor der Tetragonos-Agora, FiE XIII/I/I, Wien.
- Gürler, B. (1994) Metropolis Hellenistik Dönem Seramiği,(Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Hayes, J. W. (1991) Paphos Vol. III, The Hellenistic and Roman Pottery, Nicosia.
- Heath, S.- Tekkök, B. (2006- 2009) *Greek, Roman and Byzantine Pottery at Ilion (Troia)*. Retrieved <03.01.2010> from <http://classics.uc.edu/troy/GRBPottery/html/hell-westslope.html>.
- Isler, H. P. (1978) Das archaische Nordtur und seine Umgebung im Heraion von Samos.
- Jones, F. F. (1950) Pottery, Excavations At Gözölü Kule, Tarsus. (Ed. H. Goldman), 149- 296, Princeton, New Jersey.
- Ladstätter, S. – Lang, C. vd.(2001) Zur Datierung und kunsthistorischen Einordnung Einer Apollon Kitharodos- Statuette, Studien zur hellenistischen Keramik in Ephesos”, (Hrsg. F. Krinzinger), Studien zur hellenistischen Keramik in Ephesos, ErghÖJh 2, 71- 81, Wien.
- Ladstätter, S. (2005) “Keramik”, Hanghaus 2 In Ephesos. Die Wohneinheit 4 (Hrsg. H. Thür), 230- 358, Wien.
- Liko, H. (2001) “Hellenistische Keramik aus der Grabung beim sogenannten Lukasgrab”, (Hrsg. F. Krinzinger), Studien zur hellenistischen Keramik in Ephesos, ErghÖJh 2, 83- 97, Wien.
- Meriç, R. (2002) Spathellenistisch-römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos, FiE IX/3, Wien.
- Metzger, I. (1969) Die Hellenistische Keramik in Eretria, Eretria, Ausgrabungen und Forschungen II, Bern.
- Mitsopoulos- Leon, V. (1991) Die Basilika Am Staatsmarkt in Ephesos Kleinfunde. 1. Teil: Keramik hellenistischer und römischer Zeit, Wien
- Rosenthal- Heginbottom R. (1995) Imported Hellenistic and Roman Pottery, Excavations At Dor, Final Report, Vol. IB, Areas A and C: The Finds. Qedem Reports 2 (ed. E. Stern- A. Belfer- Cohen- A. Ben Tor- Y. Tsafirir), 183- 256, Jerusalem.
- Rotroff, S. (1991) Attic West Slope Vase Painting, Hesperia 60, 59-102.

- Rotroff, S. (1997) Hellenistic Pottery, Athenian and Imported Wheelmade Tableware and Related Material, The Athenian Agora Vol. XXIX, Princeton, New Jersey.
- Rotroff, S. (2002) West Slope in The East, Ceramiques hellenistiques et romaines productions et diffusion en Mediterranee orientale, (Chypre, Égypte et côte syro-palestinienne), (ed. F. Blonde-P. Ballet- J. F. Salles), Travaux de la Maison de l'Orient 35, 97- 115, Lyon.
- Rotroff, S. - Oliver Jr. A.(2003) The Hellenistic Pottery From Sardis: The Finds Through 1994, London.
- Schafer, J. (1968) Hellenistische Keramik Aus Pergamon, Berlin.
- Tekkök, B., vd. (2011) Batı Kutsal Mekanı(Mozaik Binası, Tapınak B Temeli), Mainz.
- Tölle- Kastenbein, R. (1974) Das Kastro Tigani, Die Bauten und Funde Griechischer, Römischer und Byzantinischer Zeit, Samos XIV, Bonn.
- Waage, F. O. (1948) Hellenistic and Roman Tableware of North Syria, Antioch on the Orontes IV. I, Ceramics and Islamic Coins, ed. F. O. Waage, 1- 60, Menasha, Wisconsin.
- Watzinger, C. (1901) Vasenfunde aus Athen, AM 26, 50-102, 1901.
- Wintermeyer, U. (2004) Die hellenistische und frühkaiserzeitliche Gebrauchskeramik. Auf Grundlage der stratifizierten Fundkeramik aus dem Bereich der Heiligen Straße Didyma 3. 2, Mainz am Rhein.
- Wright, K. S. (1997) The Fine Wares, Tel Anafa II, i: The Hellenistic and Roman Pottery, (ed. S. C. Herbert), 249- 418, Missouri.
- Zoroğlu, L. (2004), Hellenistic Pottery from Kelenderis, Praktika 2004, στέπισημονικε συναντηση για την ελληνιστικη κεραμικη, προβληματα χρονολογησ κλειστα συνολα - εργαστηρια, βολος 17-23 απριλιος 2000, αθηνα, 299-315.

Kültür ve Sanat Araştırmaları Merkezi

**HELENİSTİK ve ROMA DÖNEMİ SERAMİK ÇALIŞMALARI SEMPOZYUMU I,
11-14 Haziran 2009**

PROGRAM

11 Haziran Perşembe 2009

6.00-6.30 Kahvaltı

8.00-8.30 AÇILIŞ KONUŞMASI Prof. Dr. Cengiz Işık, Kültür ve Sanat Araştırmaları Merkezi Başkanı; Prof.Dr. Mehmet Haberal, Başkent Üniversitesi Rektörü.

8.30-9.00 Türkiye’de son yirmi yıldır Helenistik ve Roma Seramikleri araştırmalarının geldiği nokta ve alanda yapılması gerekenler (Billur Tekkök)

9.00-9.30 Seramik çalışmalarında arkeometrik analizlerin önemi (Filiz Yenişehirlioğlu)

9.30-10.00 Web bazlı paylaşımlar ve yeni olasılıklar (Sebastian Heath)

10.00-10.30 **ARA** (Çay/Kahve Molası)

10.30-11.00 A Late Hellenistic - Early Roman Domestic Inventory. Classification and Evaluation of the Fine Wares from the sondage B6 in the Slope House 2 in Ephesos (Asuman Lätzer)

11.00-11.30 Tralleis nekropolünde ele geçen Helenistik ve Roma dönemine ait seramikler (Aslı Saraçoğlu)

11.30-12.00 Tralleis Sigillatları (Aynur Civelek)

12.00-12.30 **ARA** (Çay/Kahve Molası)

12.30-13.00 Metropolis’ten Bir Grup Sigillata ve İnce Duvarlı Seramik (Eda Güngör)

13.00-13.30 Magnesia-am-Maender Roma dönemi yerel üretimleri (Özlem Vapur)

13.30-14.00 Tekirdağ Ganos Dağı (Hieros Oros) ve Çevresi Yerleşmelerinin Roma Devri Seramikleri (Zeynep Koçel Erdem)

14.00-14.30 Assos Helenistik Dönem Kandilleri (Gülseren Kan Şahin)

14.30-16.00 **ARA** (Öğlen Yemeği)

16.00-16.30 Hellenistic and Roman pottery from the Konya Plain survey (Daniela Cottica; Alessandro Sanavia; Luana Toniolo)

16.30-17.00 Helenistik ve erken Roma Dönemi Laodikeia Seramikleri (Bahadır Duman)

17.00-17.30 Tarsus Kırmızı Astarlı Geç Roma Dönemi Seramikleri (Işık Adıbelli)

17.30-18.00 Zeugma Pişirme Kapları (Cem Küncü)

18.00-18.30 Priene Roma ve Geç Antik Dönemi Pişirme Kapları; Arkeometrik Araştırmalar Işığında Güney İonia'da Yeni Bir Üretim Merkezi ve Bölgeler Arası İlişkiler (Zeynep Yılmaz)

18.30-19.00 Phokaia'da Roma Dönemi Seramik Üretimi ve Yeni Bulgular (Murat Fırat)

19.00-19.30 Phoikaia'da Geç Roma Dönemi Terra Sigillata Üretimi (M.A. İclal Yıldırım)

19.30-20.00 Myra, Geç Roma Erken-Bizans Seramikleri (Ebru Fındık)

20.00-21.00 (Akşam Yemeği)

12 Haziran 2009, Cuma

6.00-6.30 KAHVALTI

7.00-11.00 Kaunos antik kenti tanıtımı ve gezisi (Prof.Dr. Cengiz Işık)

11.00-11.30 **ARA** (Çay/Kahve Molası)

11.10-15.00 Kaunos deposu seramik çalıştay (Doç. Dr. Billur Tekkök-Dr. Sebastian Heath)

15.00-18.00 Seramik kronolojisi ve terminolojisi çalıştay (Doç. Dr. Billur Tekkök)

18.00-18.30 **ARA** (Akşam Yemeği)

13 Haziran 2009, Cumartesi

6.00-6.30 KAHVALTI

7.00-16.00 Geyre çömlekçileri gezisi, etnoarkeoloji üzerine konuşma (Doç. Dr. Billur Tekkök)

16.00-20.00 Dalyan Gezisi

20.00-22.00 **VEDA YEMEĞİ**

14 Haziran 2009, Pazar

9.00-12.00 Kaunos, Troia, Efes, Hierapolis seramik grupları ile yuvarlak masa toplantısı
(Veri tabanı, interaktif paylaşım kurulumları, arkeometrik çalışmalarda dikkat edilmesi
gereken hususlar)

12.00-15.00 **ARA** (ve Öğlen yemeği)

15.00 -18.00 Kaunos depo

18.30-20.30 **ARA** (Akşam Yemeği)

KAPANIŞ